

## Mødet den 17. Septbr. 1920.

---

Fraværende: Brammer, Brøndum, N. Joh. Laur-  
sen, Marthin Pedersen og Vald. Pedersen.

1. (J. Nr. 389.—1920). **Kgl. aabent Brev angaaende Udskrivning af almindeligt Valg til Rigsdagen.**  
Toges til Efterretning.

2. **Indenrigsministeriets Approbation paa Købe-  
kontrakter med:**

- a. (J. Nr. 11<sup>11</sup>—1920). Haandværker C. M. Farsø.
- b. (J. Nr. 11<sup>10</sup>—1920). Tapetserer H. Th. Hansen.
- c. (J. Nr. 11<sup>8</sup>—1920). Værkm. M. Christensen.
- d. (J. Nr. 11<sup>6</sup>—1920). Elektriker J. Jensen.
- e. (J. Nr. 11<sup>7</sup>—1920). Elektriker Chr. Lunner.
- f. (J. Nr. 11<sup>9</sup>—1920). Maskinarb. J. N. Østrnp.
- g. (J. Nr. 22<sup>4</sup>—1920). Murerm. M. Pedersen.

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 410—1920). **Skrivelse fra Købstadfor-  
eningen om Afholdelse af Repræsentantmøde i  
November d. A.**

Formanden anmodede Medlemmerne om at  
fremkomme med Forslag til Mødet.

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 23<sup>10</sup>—1920). **Beretning om Fattigvæse-  
net, Alderdomsunderstøttelsesvæsenet og Enke-  
børnsunderstøttelsen i 1919—20.**

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 417—1920). **Valg af Udvalg til at overvære Landvæsenskommissionsforretningen den 27. September angaaende Sænkning af Grundhjelken i Aaen.**

Formanden henstillede at vælge Vandværksudvalget til at repræsentere Byraadet.

Vandværksudvalget valgtes.

6. (J. Nr. 418—1920). Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende **Plan for Eckersberggades Forlængelse m. v.**

Fra Stadsingeniøren forelaa en Oversigt over de forskellige Planer, der var udarbejdet, ialt 8. Plan VIII lød saaledes:

»Ligesom Plan I—VI har den ingen Bro over Statsbanerne for den almindelige Trafik. Paa denne Plan er Søgades Forlængelse udeladt. Forbindelse fra Frederiksalle til Godsbanegaarden dannes ved en Vej fra Thyragade til Skovgaardsgade langs Rytteriets Ridebane med Stigning 1 : 26.

Eckersbergsgades Maksimumsstigning bliver 1 : 260 og dens Maksimumskote ved den sydlige Ende 4,15, hvad der vil være meget heldigt for de i Mølleengen beliggende private Grunde. Fra Gadens sydlige Ende føres en Gangsti med Trapper op til Morten Børupsgade og til en eventuel Gangbro over Statsbanernes Terræn.

Denne Plan er den billigste og lettest gennemførlige af de Udvalget forelagte Planer«.

Fra Udvalget forelaa følgende Indstilling:

»Det paa vedlagte Plan VIII skitserede Forslag til Gadeordning indstilles herved til Byraadets Godkendelse.«

Møller forelagde Forslaget og oplyste, at naar der var fremkommen saa mange Planer, var Grunden, at man ønskede at faa et saa enkelt og

billigt Forslag som muligt, og det var naaet ved den foreliggende Plan VIII. Af økonomiske Grunde havde man ogsaa udeladt den oprindelig paa-tænkte Bro over Statsbanernes Terræn. Taleren anbefalede Byraadet at vedtage Forslaget.

B e c h gjorde opmærksom paa, at det var Forudsætningen, at der senere kunde blive en Spadserebro over Baneterrænet.

F o r m a n d e n anbefalede ligeledes at vedtage Plan VIII.

Indstillingen vedtoges.

7. (J. Nr. 413—1920). Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende **Anlæg af Skovgaardsgades Forlængelse.**

Fra Sagfører Holst-Knudsen som Repræsentant for Møller Weis's Arvinger forelaa følgende Tilbud:

»I Fortsættelse af førte Forhandlinger angaaende Skovgaardsgades Forlængelse fra Marstrandsgade til Lønvej og Spørgsmaalet om Opstilling af Brandhaner i Mølleengen, skal jeg efter paany at have confereret med mine Mandanter meddele, at disse fastholder ikke at kunne strække sig yderligere end sket under de stedfundne Forhandlinger, men at de dog med Hensyn til Spørgsmaalet om Tidspunktet for Fuldførelsen af Gadeanlægget vil være villig til at imødekomme Kommunen. Mine Mandanters Forslag lyder altsaa saaledes:

Uden Vederlag afstaar mine Mandanter den nødvendige Grund til Anlæg af Skovgaardsgades Forlængelse fra Marstrandsgade til Lønvej i samme Bredde som Skovgaardsgade, imod at Kommunen paatager sig alle Udgifter ved Anlægget af Gaden med tilhørende Ledninger, og at de tilstødende Grunde uden Vederlag faar Facaderet til denne Gade og Ret til at stikke til

Ledningerne. For saa vidt mine Mandanter angaar, vil de ikke have noget imod, at Gadeanlægget foreløbig kun fuldføres i den halve Bredde paa den imod A/S Hans Schourup tilhørende Grund stødende Side af Gaden, saafremt Kommunen herom kan ordne sig med A/S Hans Schourup, saaledes at dette Firma erklærer sig indforstaaet med Ordningen uden i den Anledning at have noget som helst Krav paa mine Mandanter. Mine Mandanter forbeholder sig Ret til at fordre Gadeanlægget anlagt, saasnart den tilstødende Grund ved Marstrands-gade helt eller delvist sælges, saaledes at Gadeanlægget da skal være fuldført senest  $\frac{1}{2}$  Aar efter Paakravet, ligesom mine Mandanter i alle Tilfælde forbeholder sig at fordre Fuldførelsen tilendebragt inden Udløbet af 5 Aar fra Dato. Kommunen kvitterer eller refunderer dem den Gadearealet paahvilende W. C. Arealafgift med Renter 5 % p. a. fra 1. Januar 1916.

Aarhus Kommune paatager sig paa sin Side paa egen Bekostning Opsætningen af Brandhaner i Mølleengen nu og fremtidig.

Jeg udbeder mig snarest mulig Erklæring om, hvorvidt Kommunen indgaar paa ovennævnte, idet jeg bemærker, at mine Mandanters Tilbud kun er bindende i 1 Maaned fra Dato.«

Fra Stadsingeniøren forelaa følgende Erklæring:

»Det ovenfor stillede Forslag til Fordeling af Udgifterne ved Gennemførelse af Skovgaards-gade til Lønvejen gaar ud paa følgende:

1) Weis's Arvinger:

afgiver Jord til Gadens Gennemførelse i 18,8 m Bredde.  $18,8 \text{ m} \times 30 \text{ m} = 540 \text{ m}^2 = 1400 \square \text{ Al. à } 9,00 \dots\dots\dots 12600 \text{ Kr.}$

## 2) K o m m u n e n :

|                                                                                                             |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| anlægger Skovgaardsgades Forlængelse .....                                                                  | 9600 Kr.  |
| opstiller 12 Brandhaner à 400 Kr.                                                                           | 4800 »    |
| tilbagebetaler indbetalt Installationsafgift for Skovgaardsgades Forlængelse 540 m <sup>2</sup> à 0,25..... | 135 »     |
| Ialt...                                                                                                     | 14635 Kr. |

Da det er højst ønskeligt, at Skovgaardsgade forlænges, saa at det bliver muligt at tilvejebringe en direkte Forbindelse mellem Frederiks Alle og Skovgaardsgade til Godsbanegaarden, maa det anbefales, at modtage det foreliggende Tilbud.

Det skal dog bemærkes, at i alle de hidtil førte Forhandlinger er der gaaet ud fra, at Weis's Arvinger udlægger Skovgaardsgades Forlængelse i 18,8 m (30 Al.) Bredde og ikke »i samme Bredde som Skovgaardsgade«, saaledes som anført i ovenstaaende Skrivelse Stykke 2, Linie 3.

Denne Bestemmelse bør fremdeles oprettholdes.«

Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa derefter følgende Indstilling:

»Udvalget indstiller det nu foreliggende Tilbud fra Weis's Arvinger til Byraadets Vedtagelse, dog at Gadens Bredde bliver 30 Alen«.

Møller forelagde og anbefalede Indstillingen.

F o r m a n d e n bemærkede, at der havde været nogen Uoverensstemmelse imellem de to Parter angaaende Opstillingen af Brandhaner i Gaden, og dette Spørgsmaal var ved den foreliggende Overenskomst bragt ud af Verden.

Indstillingen vedtoges.

8. (J. Nr. 22<sup>6</sup>—1920). Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende **Salg af et mindre Areal til Ingeniør Bech.**

Udvalget indstiller, at et Hjørne af Marselisborg Skoles Have, stort 110 m<sup>2</sup>, sælges til Ingeniør Bech for en Pris af 12 Kr. pr. m<sup>2</sup>, at berigtige sammen med Hovedsummen for Hovedparcellen.

Møller anbefalede Indstillingen og oplyste, at Skoleudvalget intet havde imod denne Ordning.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 326—1920). **Sagen angaaende Holdeplads for en Automobilomnibus fra Dalgas Avenue til Varna.**

Møller syntes, at et Forlangende om kun at køre 12 km i Timen var at gaa tilbage til Oldtiden, naar et Par Heste kunde gaa 2 Mil i Timen. Hvis Manden vilde gaa ind derpaa, var der maa-ske ikke noget at sige til det; men man kunde egentlig daarligt være bekendt at stille et saadant Forlangende, særlig da man inde i Byens Gader maatte køre 30 km i Timen.

Mousten kunde godt tænke sig, at man helt forbød Kørsel med saadanne tunge Biler paa Kommunens Veje, hvis det var muligt. Det blev en kolossal Udgift for Byen, saa længe Vejene ikke var brolagte.

Møller troede ikke, det kunde nytte at prøve herpaa, hvis det da ikke var Biler af usædvanlig Størrelse. Tidens Løsen var jo Motorkraft, og det kunde man næppe dæmme op for. Forresten havde Brolægningsudvalget vist den største Bil i Byen.

Mikael Johansen indrømmede, at man ikke kunde dæmme op for Motordriften, men der var noget andet at gøre, nemlig at Kommunerne kunde faa noget af den ret store Automobilskat. Købstadforeningen havde henvendt sig til Ministeren

herom, og han havde stillet sig velvillig til den Tanke. Muligvis burde Spørgsmaalet tages op igen til det forestaaende Repræsentantskabsmøde i Købstadforeningen for saa stærkt som muligt at pointere det, hvilket Taleren vilde henstille til Borgmesteren. Siden Marselisborg var indlemmet i Aarhus, havde Kommunen faaet et stort Stykke af Odder Landevej, og denne Vej befærdedes meget af Lastbiler, som sled stærkt paa Vejen. Det var derfor af stor Betydning for Aarhus By at faa denne Sag fremmet.

B e c h gjorde opmærksom paa, at man i Amerika var kommen ind paa at bruge Luftringe til Lastbiler, fordi man var klar over, at de faste Ringe sled mest paa Vejene. Derfor var det maaske rigtigst, at Skatten blev større paa Biler med faste Ringe.

C h r i s t e n s e n vilde ikke gerne gaa med til dette Synspunkt, for selv om Personbilerne med Luftringe ikke sled saa stærkt paa Vejene, saa gjorde deres større Fart, at de sugede Støvet bort fra Vejene og derved ødelagde dem. Udviklingen af Lastbiler burde næppe hæmmes, men man maatte have nogen Erstatning for Slidet paa Vejene.

B e c h havde i sine Bemærkninger udelukkende tænkt paa Lastbiler, ikke paa Personbiler. I Amerika havde man nu konstrueret Luftringe til 3 tons Biler og der eksperimenteredes med 5 tons. Det var en sund og rigtig Udvikling og den burde fremmes igennem en noget forskellig Skat paa Lastbilerne.

F o r m a n d e n bemærkede, at hvis der kom en Omnibus til Varna, skulde Skovværten give noget mere i Leje. Ellers vilde Taleren anbefale, da Brolægningsudvalgets Formand ikke var til

Stede, at sende Sagen tilbage til Udvalget til fornyet Overvejelse.

Sagen gik tilbage til Brolægningsudvalget.

10. (J. Nr. 391—1920). **Andragende om Tilladelse til at nedbryde en Beboelsesbygning i Jægergaardsvej Nr. 29.**

Udvalget for Bygninger og Inventar kan ikke anbefale Andragendet.

Kunde ikke bevilges.

11. (J. Nr. 386—1920). **Andragende fra Skorstensfejermestrene om Forhøjelse af Taksterne.**

Andragendet gaar ud paa, at Betalingen for 2. Etage forhøjes fra 18 Øre til 35 Øre, saaledes at Prisen overalt bliver 35 Øre pr. Etage.

Andragendet var anbefalet af Grundejerforeningen og Brandkommissionen.

M o u s t e n skulde ikke indvende noget imod den forhøjede Betaling. Men Taleren vilde benytte Lejligheden til igen at minde om det meningsløse i, at man fejede Skorstenene 2 Gange om Sommeren, og vilde henstille, at Brandkommissionen tog dette Spørgsmaal op til Overvejelse.

M i k a e l J o h a n s e n havde intet imod at dette Spørgsmaal blev taget op; men det skete jo i Henhold til det af Byraadet vedtagne Regulativ.

F o r m a n d e n vilde ogsaa henstille til Brandkommissionen at overveje dette Forhold.

Andragendet bevilgedes.

12. (J. Nr. 404—1920). **Indstilling fra Udvalget for Fattigvæsenet om, at Fattighjælp til forsørgelsesberettigede Personer i Aarhus Kommune, ydet før 9. September 1919, eftergives i Anledning af Sønderjyllands Genforening.**

F o r m a n d e n kunde have ønsket, at der havde foreligget en Fortegnelse over de paagældende, saa Byraadets øvrige Medlemmer kunde



have set Forholdet. Taleren skulde dog ikke stille noget Forslag herom.

Indstillingen vedtoges.

13. (J. Nr. 3<sup>4</sup>—1920). **Efterbevilling af Overskrivelser i Hospitalernes Regnskab.** — 2. Behandling.

Efterbevilling meddeltes.

14. (J. Nr. 22<sup>5</sup>—1920). **Købekontrakt med Tømrermester J. Bech Jensen angaaende en Byggegrund ved Frydenlund.**

Godkendtes.

15. **Andragende om Byggedispensationer fra:**

a. (J. Nr. 2<sup>105</sup>—1920). Bygningslovens §§ 21 og 6 og Bygningsvedtægtens § 26 for Nørregade Nr. 35.

b. (J. Nr. 2<sup>107</sup>—1920). Bygningslovens § 21 for Fredenstov Nr. 8.

c. (J. Nr. 2<sup>109</sup>—1920). Bygningslovens § 21 for Søgade Nr. 2.

d. (J. Nr. 2<sup>111</sup>—1920). Bygningslovens § 21 for Dybbølgade Nr. 16.

e. (J. Nr. 2<sup>112</sup>—1920). Bygningslovens § 21 for Nørregade Nr. 23 c.

f. (J. Nr. 2<sup>113</sup>—1920). Bygningslovens § 21 for Klosterport Nr. 7.

Anbefaledes.

16. **Andragender om Dispensation fra W. C. Regulativet** for følgende Ejendomme:

a. (J. Nr. 2<sup>114</sup>—1920). Ejendommen Louisenhøj.

b. (J. Nr. 2<sup>115</sup>—1920). Bruunsgade Nr. 60.

c. (J. Nr. 2<sup>116</sup>—1920). Sjællandsgade Nr. 92—92 a. Bevilgedes.

17. (J. Nr. 1<sup>24</sup>—1920). **Andragende om Tilladelse til Udstykning af Matr. Nr. 1 a af Markjorderne fra Marselisborg.**

Anbefaledes.

18. (J. Nr. 167—1920). **Meddelelse fra Udvalget angaaende Forhandling med Sporvejselskabet.**

Formanden oplyste, at Byraadsmødet var udsat 1 Dag, for at der muligvis kunde foreligge en færdig Indstilling fra Udvalget angaaende denne Sag. Imidlertid havde Forhandlingerne ikke ført til noget endeligt Resultat endnu, og Taleren ønskede af den Grund ikke Sagen behandlet for aabne Døre, hvorimod Udvalget i det lukkede Møde vilde fremkomme med nogle Oplysninger.

Sagen udgik til Behandling for lukkede Døre.

19. (J. Nr. 335—1920). **Erklæring fra Vandværksudvalget angaaende Arbejdernes Andelsboligforenings Overtrædelse af Vandværksregulativet.** (Side 133).

Fra Boligforeningen forelaa følgende Skrivelse:

»Efter gennem Bladreferater at være gjort bekendt med de af Vandværksudvalgets Formand, Herr Mikael Johansen, fremsatte Udtalelser i det aabne Byraadsmøde den 29. f. M., hvori Boligforeningen beskyldes for at stjæle Vand fra Kommunens Vandledninger, hvilken uberettigede Paastand gaar rundt i Landets Blade, anmoder vi Byraadet om at undersøge Sagen og foranledige, at Hr. Mikael Johansen i et aabent Byraadsmøde erklærer, at disse Udtalelser beror paa en Misforstaaelse.

Kan dette ikke ske, maa vi, for ikke at skade vor Kredit og høje Anseelse over hele Landet, offentlig i de samme Blade, der har optaget Referat af Udtalelserne, stemple Herr Johansens Fremfærd som uvederhæftig, og kan vi da kun tænke os Udtalelserne fremsat for at skade det almene Boligbyggeri. Under den heraf følgende Retssag agter vi at kræve Stadsingeniøren og Vandværksassistenten til under Ed at

bevidne, at vi med Hensyn til Vandforbrug ikke har gjort os skyldige i andet Forhold, end det findes ved enhver Nybygning i Aarhus. Som Bevis for vor Paastands Rigtighed hoslægges Kvitteringer og Regninger fra Vandværket for Vand til Bygningernes Opførelse. (Disse Bilag bedes returneret af Hensyn til vort Regnskab). Endvidere hoslagt Genpart af Rekvisitioner paa Vandmaalere til Maaling af Vand ikke vedrørende Husenes Opførelse.

Vi erkender, at vi har ladet vor Rørlægger fortsætte med Vandindlæg i Husene, da den af os antagne Vandmester efter sin Forenings Ordre undlod at udføre vort Arbejde, angaaende hvilket Spørgsmaal vi har ønsket en Konference med Vandværksudvalget, hvilket blev os nægtet — se hoslagte Genparter af Korrespondance. Vi indrømmer, at vi for dette Forhold kan idømmes en Bøde paa indtil 100,00 Kr. efter Vandværksregulativet, men er det derudover Byraadets Agt at tvinge os til at antage en aut. Vandmester, maa vi overveje enten at standse vort Byggeri eller tvinges til at fremlægge vort Bevismateriale offentlig; men det sidste vil medføre, at vi maa drage næringsdrivende Borgere, som viser os Velvilje, ind i Sagen, og denne ogsaa kunde komme til at stille kommunale Embedsmænd i et mindre heldigt Lys uden vedkommendes egen Skyld, blot fordi de ikke er tilstrækkelig kendt med de forskellige Ringdannelser.

Vi haaber, at Byrådet vil stille sig som Kommunalbestyrelserne i flere andre Byer, f. Eks. Randers, hvor man har givet Boligforeningen Installationsret under de paagældende Værkers Kontrol for at undgaa Udplyndring, hvilket baade Stat og Kommune er interesseret

i, da deres Tilskud bliver større, som Bygningerne fordyres, og det for Kommunen, der selv maa bygge meget, kan være af Betydning at have let tilgængelige Oplysninger om Prisforhold for de vedkommende Arbejder.

Vi er villige til overfor et af Byraadet nedsat Udvalg at fremlægge alle de Oplysninger, vi er i Besiddelse af, saavel angaaende vore egne Forhold som f. Eks. Kommunens Leverancer af Rør efter Licitation.«

Fra Vandværksudvalget forelaa hertil følgende Erklæring:

»I Anledning af den i ovenstaaende Skrivelse Stk. 1. fremsatte Udtalelse, at Vandværksudvalgets Formand i Byraadsmødet d. 29. f. M. skal have beskyldt Boligforeningen for at stjæle Vand, skal man herved henvise til Byraadsreferatet for dette Møde, hvoraf vil fremgaa, at der ikke fra Vandværksudvalgets Formands Side er faldet nogen Udtalelse som anført.

Hele den foreliggende Sag kunde være undgaaet, saafremt Boligforeningen forinden den i Strid med Vandværksregulativet egenmægtig lod sine Vandindlæg udføre af ikke autoriserede Folk, havde søgt Forhandling med Udvalget, hvad der var Foreningens Pligt og Skyldighed, saa meget mere som Foreningen ved alle sine Stikledningsbegæringer har underskrevet paa at ville holde sig Regulativets Bestemmelser efterrettelig.

Iøvrigt er Sagens Sammenhæng følgende:

I Slutningen af forrige Aar henvendte Boligforeningen sig paa Vandværkets Kontor med Begæring om at faa Stikledninger indlagt til en Del af sine Ejendomme og underskrev da samtidig Regulativet (som ikke destomindre senere

blev overtraadt), Vandværket udførte derefter de begærede Stikledninger i Gaderne, hvorefter Boligforeningen selv skulde foranstalte Resten af Stikledningerne samt selve Husindlægget udført ved autoriserede Folk. I Foraaret erfarer Vandværksassistenten, at de nævnte Arbejder ikke destomindre er udført af Boligforeningens egne Folk, og afgiver Indberetning herom til Stadsingeniøren, som d.  $19/6$  d. A. tilskriver Foreningen som anført paa Bilag I.

Da dette Brev ikke besvaredes, indberettes Sagen til Vandværksudvalget, som den  $10/6$  d. A. tilsender Foreningen den paa Bilag 2 anførte Skrivelse, som ogsaa forbliver ubesvaret, hvorfor Udvalget d.  $28/6$  d. A. tilstiller Foreningen ny Skrivelse som anført paa Bilag 3. Paa denne Skrivelse sender Foreningen Svar af  $30/6$  med Anmodning om en mundtlig Forhandling. I Skrivelse af  $12/7$  forlanger Udvalget skriftlig Svar paa sin Forespørgsel, og under  $19/7$  fremsender Boligforeningen en Skrivelse, hvori det meddeles, at Foreningen til sine Vandindlæg ikke har benyttet autoriserede Vandmestre, da disse vare alt for dyre.

Uden Tilladelse og paa Trods af sin egen Underskrift har Foreningen altsaa handlet mod det af Byraadet fastsatte Regulativ, og det er herom Sagen staa<sup>4</sup>r. Udvalget har derfor forelagt Byraadet Sagen.

Det er rigtigt, at Foreningen har betalt sine Bidrag til Hovedvandledningen og Stikledninger i Gaderne; men naar det udtales, at Foreningen med Heusyn til Vandforbruget ikke har gjort sig skyldig i andet Forhold end det, der findes ved enhver Nybygning i Aarhus, saa maa det bemærkes, at dette heldigvis ikke er Tilfældet.

Dog er det en Selvfølge, at selv om Maalerne ikke er anbragte i Foreningens Huse, da de først blev rekvirerede d. 19/7, efter at flere Bygninger havde været i Brug i nogle Maaneder, saa kan man dog med ret stor Tilnærmelse bestemme Vandforbruget. Heller ikke om installerede W. C. er der givet Anmeldelse, før flere Maaneder efter Installationen er taget i Brug.

Udvalget maa bemærke, at saafremt andre vilde bære sig ad paa samme Maade som Arbejdernes Andelsboligforening, saa vil det være meget vanskeligt, ja umuligt at holde Orden i Vandværkets og Kloakpumpestationens Regnskabsvæsen.

Foreningens Trusler om, hvad der vil ske, hvis den ikke faar sin Vilie, skal Udvalget ikke udtale sig om, saa meget mere som de paa-gældende, der trues med at blive inddragne i Sagen, vist ikke er bange for de fremsatte Trusler.

Naar Foreningen udtaler, at Randers o. fl. Byraad har givet de vedkommende Byggeforeninger Installationsret, saa maa hertil bemærkes, at de paagældende Boligforeninger sikkert i Forvejen har andraget om denne Tilladelse og ikke — som her er gjort — selv egenmægtig tiltager sig Retten.

Udvalget ser af Hensyn til Konsekvenserne ikke, at der er andet at gøre end:

- 1) at forbyde Boligforeningen indtil videre at lægge Vandledninger uden autoriserede Vandmestre.
- 2) idømme Foreningen en Bøde af 50 Kr. pr. Hus, i hvilke de uden Tilladelse har anvendt uautoriserede Folk.
- 3) og at henvise Foreningen til, at saafremt dens Ønske om at anvende uautoriserede Folk til

Vandledningsarbejdet ved de resterende Ejendomme fremdeles opretholdes, da at indsende et motiveret og med Bevisligheder vedlagt Andragende til Byraadet, som da vil overveje, hvorvidt det kan imødekommes.«

M i k a e l J o h a n s e n erindrede om Sagens Behandling i Byraadet den 29. Juli, og det var de i dette Møde faldne Udtalelser, der havde foranlediget denne Klage til Byraadet over Vandværksudvalget og specielt over Taleren. Men de, som havde læst det officielle Referat af Byraadsmødet, vilde sikkert ikke deri kunne finde et eneste stærkt Ord og langt mindre Beskyldninger af den Art som anført i Skrivelsen. Det var givet, at Byraadet var glad ved, at der var nogen, som byggede Huse, og hvis Boligforeningen var gaaet den Vej at søge Dispensation fra Vedtægten under de vanskelige Byggeforhold, saa kunde man jo have forhandlet derom. Maaske var Byens Regulativer ikke saa gode, som de burde være, og saa maatte de jo forandres; men saa længe de gjaldt, skulde de ogsaa overholdes baade af den ene og den anden. Udvalget og Byens Embedsmænd havde kun gjort deres Pligt i Henhold til Byens Regulativ, og da dette var overtraadt, var man nødt til at idømme Bøder herfor. Taleren anbefalede derfor Byraadet at slutte sig til Udvalgets Indstilling.

M o u s t e n oplyste, at Boligforeningen paa-stod, at det var ganske umuligt at faa Arbejdet udført af Vandmestre til en rimelig Pris. F. Eks. anførtes der, at en Vandhane skulde koste 6,50 Kr., medens den ellers kunde købes for godt 2 Kr., og en Stophane til 6 Kr. forlangtes der 16 Kr. for o. s. v. Naturligvis havde Foreningen begaaet en Fejl, men hvis man forhandlede med

den om Sagen, kom man nok til Rette i Minde-  
lighed; for man maatte tage noget Hensyn til det  
store, samfundsnyttige Arbejde, som Foreningen  
udførte ved at bygge Huse, og af den Grund  
se lidt igennem Fingre med denne Uregelmæssig-  
hed. Taleren vilde derfor anbefale, at man fik en  
Forhandling om Sagen.

Salling indsaa godt det nyttige i at bygge  
Huse; men Vandværksudvalget sad jo for at sørge  
for, at Regulativet overholdtes, og hvis vedkom-  
mende ønskede noget andet, maatte de søge For-  
handling med Udvalget derom for at komme til  
Forstaaelse. Havde Foreningen gjort saaledes,  
vilde Sagen have ligget noget anderledes. Taleren  
kendte ikke Vandmestrenes Priser, men de nævnte  
Priser var næppe for Tingene alene, men ogsaa  
for Opsætning deraf. Men det, der laa for i Øje-  
blikket, var, at Boligforeningen havde begaaet en  
Overtrædelse, som de maatte bøde for, saa kunde  
man maaske senere forhandle om de fremtidige  
Bygninger.

M i k a e l J o h a n s e n kunde godt slutte sig  
hertil, for selvfølgelig var det godt, at der blev  
bygget noget. Men Udvalget havde kun gjort sin  
Pligt ved at forlange Byens Regulativ overholdt,  
og fordi man gjorde dette, burde man dog ikke  
udsættes for Overfald, da der faktisk ikke var  
brugt et eneste Ukvemsord mod Foreningen. Hvis  
man gav efter her, vilde det let give meget far-  
lige Konsekvenser, saa det blev helt umuligt at  
administrere.

C h r i s t e n s e n var i Udvalget nærmest Til-  
hænger af, at man skulde tilkalde Boligforenin-  
gen til en Forhandling, for hvis deres Paastande  
kunde bevises, vilde der være Grund for Byraadet  
til at tage noget lempeligere paa hele Forholdet.



Taleren kunde derfor tænke sig at gaa den Vej, at Byraadet nedsatte et Udvalg til at forhandle med Boligforeningen, saa den kunde faa Lejlighed til at fremføre sine Beviser m. H. t. Prisspørgsmaalet. Naar Taleren alligevel havde fulgt de øvrige Medlemmer i Udvalget, var det nærmest for at give Hr. Mikael Johansen som Formand for Udvalget Lejlighed til at retfærdiggøre sig. Boligforeningen havde henvendt sig til Belysningsudvalget og bedt om at faa indlagt Gasledninger, og dette var bleven gjort, og noget lignende burde Foreningen have gjort m. H. t. Vandledningerne i Stedet for at gaa udenfor Regulativet. Selvfølgelig kunde man ikke gaa ind paa, at en hvilken som helst Mand, der ønskede at bygge, skulde have Lov at indlægge Gas- og Vandledninger efter eget Forgødtbefindende, og derfor kunde man heller ikke tillade Boligforeningen at gøre dette. Men Taleren vilde altsaa anbefale at nedsætte et saadant Udvalg.

Formanden gjorde opmærksom paa, at hvis Udvalget ikke havde forlangt at faa Sagen ført for aabne Døre, havde man undgaaet disse Bladartikler og Skrivelser om Sagen. Boligforeningen kunde jo ikke have Kendskab til det officielle Referat, men havde sluttet ud fra disse Bladreferater, og deraf var denne Bitterhed kommen frem. Taleren haabede, at Foreningen af de fremkomne Udtalelser vilde forstaa, at den ikke kunde indlægge Vand- og Gasledninger uden i Forstaaelse med de respektive Udvalg; men her var ingen Anledning for Byraadet til at nedsætte et nyt Udvalg til at forhandle med dem; det maatte absolut blive Vandværksudvalgets Sag, og naar Foreningen forstod, at det var Alvor, vilde den jo nok søge en saadan Forhandling. For-

eningen maatte altsaa være klar over, at den skulde overholde Regulativerne; men ellers burde man tage saadan paa Tingene, at man saa vidt muligt hjalp dem at fremme det Arbejde, som de saa energisk havde begyndt paa.

B e c h vilde ogsaa advare imod at nedsætte et saadant særligt Udvalg. Byraadet burde altid støtte de respektive Udvalg og ikke svække dem ved at nedsætte nye Overudvalg. Tilmed havde jo Vandværksudvalget erklæret sig villigt til Forhandling med Foreningen, og forhaabentlig vilde en saadan føre til et godt Resultat for de fremtidige Huses Vedkommende. Derimod maatte det være rigtigst at statuere et Eksempel nu, for det kunde ikke nægtes, at Byens Regulativer ofte blev siddet overhørig i en ganske utilbørlig Grad. Byraadet maatte for sin egen Skyld holde fast ved, at Byens Regulativer skal overholdes.

S i m o n s e n vilde støtte Christensens Udtalelser, dog saaledes, at det blev Vandværksudvalget, der kom til at forhandle med Foreningen. Taleren fandt det rigtigst, at Foreningens Paastand først blev undersøgt, for hvis den passede, vilde det være en formildende Omstændighed, og det var jo dog altid Skik at indhente alle Oplysninger, før man afsagde Dommen. Saavidt man kunde skønne, var Hr. Mikael Johansen bleven angreben uberettiget, og det var derfor forstaaeligt, at han fik Lejlighed til at forsvare sig. Men naar dette var sket, haabede Taleren, at han kunde finde sig tilfreds dermed og ikke betragtede det som Modvilje, hvis Byraadet ønskede yderligere Oplysninger, inden Spørgsmaalet blev afgjort. Hvad Bøderne angik, kunde man vel ikke komme helt bort derfra; men muligvis burde man her betragte hele Foreningens Byggeri som en Enhed og altsaa

nøjes med at idømme Mulkt som for en enkelt Ejendom, hvorved der jo blev statueret et Eksempel.

M i k a e l J o h a n s e n fandt det kedeligt, naar Udvalgsmedlemmer i Byraadet stillede sig paa et andet Standpunkt, end de havde indtaget i Udvalget, og Hr. Christensen gjorde noget i den Retning her. Det væsentlige for Taleren var ikke det personlige Angreb, men Overholdelsen af det Regulativ, som Udvalget var sat til at vaage over, og det vilde være altfor farligt, og Byraadets Værdighed vilde lide under, om man frafaldt de foreslaaede Krav. Det vilde ogsaa gøre det vanskeligt for Byens Embedsmænd og Tjenestemænd at hævde sig i Fremtiden, hvis Byraadet ikke støttede dem i en saadan Sag. Taleren kunde af disse Grunde ikke gaa med til det fremsatte Ændringsforslag, men maatte forlange en Afstemning i Sagen.

C h r i s t e n s e n havde foreslaaet et Udvalg, fordi Boligforeningen havde tilbudt at fremlægge Beviser for et Byraadsudvalg; men selvfølgelig kunde det godt blive Vandværksudvalget. Hvad Talerens Standpunkt i Udvalget angik, havde det altid været det samme som nu, at man først skulde forhandle med Foreningen, inden man tog Beslutning om Bødens Størrelse. Men Taleren havde faaet det Indtryk, at Hr. Mikael Johansen særlig følte sig brøstholden over dette Angreb og ønskede at fremsætte Sagen i Byraadet for at rense sig for Beskyldningerne, og det vilde Taleren ikke forhindre. Der var dog en særlig Vanskelighed her, idet man paa den ene Side maatte forlange Folk med en vis Eksamen til at udføre den Slags Arbejde, saavel som Installationsarbejde o. l.; men derved gav det let Anledning til Opskruning af Priserne. Men dette burde ikke taaes, og derfor

skulde Sagen undersøges af Vandværksudvalget, før man skred til en Afgørelse i Byraadet.

M o u s t e n indrømmede, at man maatte sørge for, at Regulativerne overholdtes saavidt muligt; men der var vist ogsaa noget om, at Byens Regulativer benyttedes af autoriserede Folk til at skrue Priserne op. Hvis Grundejerne kunde henvende sig til Kommunen og faa deres Arbejde udført af Kommunens Folk, vilde det være en Modvægt herimod. Naar en Mand var autoriseret, kunde han godt sætte en Arbejdsmand til at udføre meget af Arbejdet, hvorimod en faglært uautoriseret Mand ikke maatte lave det paa egen Haand. Men det burde altsaa undersøges, om autoriserede Mestre i dette Tilfælde havde benyttet sig af deres Autorisation til en saa stor Opskruning af Priserne.

M ø l l e r mente ikke, det var nogen heldig Udtalelse af Hr. Moustén, at Regulativerne skulde overholdes »saavidt muligt«. Regulativerne skulde overholdes i alle Tilfælde, naar der ikke var givet Dispensation. Taleren vilde henstille, at man delte Forslaget i 2 Dele; den ene Del var Mulkten, som man næppe kunde gaa bort fra; det næste blev saa den videre Forhandling og Undersøgelse af Priserne, og en saadan havde Vandværksudvalget næppe noget imod. Men for Konsekvensens Skyld var det nødvendigt at idømme en Bøde; for selv om de autoriserede Mestre havde begaaet en Fejl ved at forlange for høje Priser, gav dette ikke Boligforeningen Ret til at overtræde Regulativet; den burde have henvendt sig til Udvalget først, saa kunde Sagen sikkert have været ordnet.

F o r m a n d e n vilde henstille til Vandværksudvalget og Belysningsudvalget at tage under Overvejelse, om der ikke kunde installeres Vand-

og Gasledninger af andre end autoriserede, naar Ledningerne bagefter blev prøvet af Kommunens Funktionærer. Taleren vilde spørge, om Udvalget kunde slutte sig til Forslaget om at tage Sagen op til fornyet Overvejelse og Forhandling med Boligforeningen, før der toges Beslutning i Byraadet.

M i k a e l J o h a n s e n kunde ikke slutte sig hertil, men derimod til Hr. Møllers Forslag om, at man i Dag idømte Bøden og derefter forhandlede med Foreningen om de fremtidige Bygninger. Taleren gik ikke ud paa at forsvare Gas- og Vandmestrene; men de fremsatte Beskyldninger imod dem var ikke bevist, og Taleren tvivlede om, de var rigtige. Hvis det var Tilfældet, burde der selvfølgelig træffes Foranstaltninger derimod. Skulde Boligforeningen have Lov til at fortsætte Arbejdet paa samme Maade som hidtil, blev det paa Byraadets Ansvar og ikke paa Udvalgets.

C h r i s t e n s e n kunde ikke gaa med til at stemme for nogen Bøde i Dag, for den nærmere Undersøgelse kunde maaske give det Resultat, at Foreningen havde haft tilstrækkelig Grund til at handle, som den havde gjort, og i saa Fald blev Stillingen en anden. Bøden løb jo ikke bort, fordi man ventede med at afgøre Spørgsmaalet til senere, og Undersøgelsen burde dog foretages før Dommen faldt; bagefter var der jo intet at forhandle om. For Taleren var det Hovedsagen at faa konstateret, om de mod de autorissrede Mestre rettede Beskyldninger var rigtige; for det var meget dyrt at bygge for Tiden, og Arbejdet burde ikke yderligere fordyres ved Optrækkeri, lige saa lidt som Byraadet maatte stille sig vrangvilligt dertil. Hvis Mestrene virkelig benyttede sig af deres Autorisation til at forlange ublu Pri-

ser, og man havde før set Eksempler herpaa, saa maatte man gaa til at lade Kommunen overtage alt dette Arbejde. Men indtil da var man nødt til at forlange en Eksamen af dem, der skulde besørge dette Arbejde, ellers blev Grundejerne ilde stillet.

B e c h knnde ikke anerkende, at man fik Ret til at gøre noget forkert, fordi andre maaske havde gjort noget forkert, og derfor maatte man holde paa, at Bøden skulde falde, saa kunde man forhandle bagefter. Vandmestrene vilde jo ogsaa faa deres Straf, hvis det ved Forhandlingerne viste sig, at de havde gjort noget galt.

N i e l s J e n s e n kunde slutte sig til Christensen m. H. t. at tage en Forhandling, før man vedtog nogen Bøde, for man kunde ikke afsige nogen Dom, før der havde været afholdt Forhør, og alle Oplysninger var kommen frem, hvilket ikke var Tilfældet her. Var der begaaet en Fejl, skulde Foreningen vel have en Bøde, men der burde altsaa forhandles først.

M ø l l e r vilde hertil sige, at det jo var dokumenteret, at Boligforeningen havde overtraadt Regulativet, og derfor var der ikke megen Mening i at tale om Forhør i Sagen. Det maatte afgøres i Dag, om man kunde handle saaledes uden at tilfalde en Bøde. Taleren havde ellers forstaaet Indstillingen saaledes, som om hele Vandværksudvalget var enigt om den og altsaa paa Forhaand havde bundet sig til at stemme derfor.

S i m o n s e n forstod ikke, hvorfor Bøden absolut skulde falde i Dag, for der var dog nogen Forbindelse mellem Spørgsmaalet om Straffen og de Grunde, som havde foranlediget Boligforeningen til at handle saaledes. Det var den forkerte Vej

først at idømme Straf og saa bagefter undersøge og forhandle.

M i k a e l J o h a n s e n hævdede, at Sagen var tydelig og klar. Ingen havde bestridt, at Boligforeningen havde overtraadt Regulativet, skønt den havde faaet Advarsler flere Gange.

F o r m a n d e n mente dog, at Sagen var lidt forkludret ved, at kommunale Embedsmænd havde gaaet derude og set paa Forholdene, uden at der var skredet ind. Vandværksudvalget kunde jo straks have lukket for Vandet, saa havde man været ude over Spørgsmaalet. Taleren syntes, man burde hjælpe Foreningen saa meget som muligt med Byggeriet, og man gjorde bedst Ret og Skel ved at faa Sagen helt undersøgt, før der blev idømt nogen Straf. Det maatte jo ogsaa interessere Vandværksudvalget, at dette Forhold med de autoriserede Mestres Priser blev oplyst.

M i k a e l J o h a n s e n syntes, at Foreningen lige saa godt i sin Skrivelse kunde have fremsat disse Oplysninger om Priser o. s. v., i Stedet for at komme med disse Uartigheder.

Det vedtoges med 7 Stemmer mod 6 at lade Sagen gaa tilbage til Vandværksudvalget til nærmere Forhandling med Boligforeningen.

---